

2012

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ

ИЗБРАНИ ТЕМИ, ЯНУАРИ 2012

- ▶ Обзор на макроикономическото състояние и политики
- ▶ Текущо икономическо развитие
- ▶ Основни икономически индикатори
- ▶ Актуално състояние и обзор на държавния дълг

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

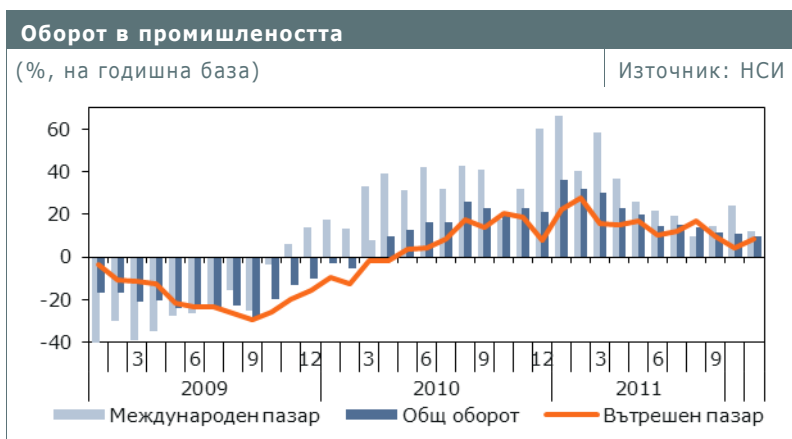

ОБЗОР НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И ПОЛИТИКИ

- ▶ Според експресните оценки икономиката на страната отчита ръст от 1.6% за цялата 2011 г. През четвъртото тримесечие, на база сезонно изгладени данни, БВП нараства с 0.4% спрямо предходния период и 1.5% спрямо година по-рано. **Така България се нареди на трето място сред страните от ЕС по ръст на тримесечна база и на седмо по растеж на годишна база.** Основен двигател на растежа бе износьт, който нарасна с 10%. Инвестиционната активност в страната се сви спрямо година по-рано, а крайното потребление нарасна с 1.4%. От страна на предлагането добавената стойност в икономиката отчете ръст от 1.6% през четвъртото тримесечие и 1.7% за цялата 2011 г.
- ▶ **Краткосрочните бизнес индикатори** отчетоха низходяща тенденция през ноември, след като забавянето на световната икономическа активност и сътресенията в еврозоната продължиха да оказват негативно влияние върху индустриалния оборот и в частност върху продажбите на външния пазар. Ръстът в промишленото производство се забави, а годишният спад в продажбите на дребно и строителната продукция останаха почти без промяна спрямо предходния месец. Бизнес климатът през януари също се понижи, воден от влошаващите се очаквания в търговията на дребно. Стопанската конюнктура в промишлеността остана непроменена, а перспективите за износ бяха по-резервирани, поради влошаващата се външна среда.
- ▶ **Равнището на безработица** се увеличи до 10.4% към края на декември. Инфлацията отчете нарастване от 0.3% спрямо ноември, до голяма степен в резултат на сезонно по-високите цени на туристическите услуги преди празниците в края на годината и началото на зимния туристически сезон. Средното изменение на потребителските цени през 2011 г. възлезе на 3.4%, а **ХИПЦ в края на годината се забави до 2% на годишна база.** Така индексът остана под средното ниво за ЕС и еврозоната, а **България се нареди на трето място сред държавите-членки с най-ниски темпове на инфлация.**
- ▶ **Текущата сметка** бе отрицателна в размер на 126.5 млн. евро през ноември, като по този начин излишъкът от началото на годината възлезе на 1.2 млрд. евро (3% от БВП). Растежът на износа изпревари този на вноса, което доведе до **спад от 50% на търговския дефицит** спрямо година по-рано. Балансът по статия «Услуги» също се подобри. **Финансовата сметка бе почти балансирана** с дефицит от 10.2 млн. евро. Нетните ПЧИ възлязоха на 47 млн. евро, след като инвестиционните потоци към страната бяха два пъти по-високи от българските инвестиции в чужбина. След шест месеца с положителни стойности, платежният баланс през ноември бе отрицателен в размер на 64.6 млн. евро.
- ▶ В края на годината **дефицитът по КФП** възлезе на 1 582.2 млн. лв. (2.1% от БВП) на касова основа при дефицит от 2 783.4 млн. лв. (3.9% от БВП) година по-рано. Така **България преизпълни с 0.4 пр.п. заложената в Закона за държавния бюджет цел за дефицит в размер на 2.5%.** Отчетеното подобрене бе в резултат на строгите мерки за фискална консолидация, след като приходите имаха по-висок годишен растеж от общите разходи.
- ▶ **Доходността по дългосрочните ДЦК на страната остана стабилна** в условията на ескалираща несигурност на европейските дългови пазари и на фона на нарастващи цени на финансиране на редица държави в ЕС. Отчитайки **положителното развитие на вътрешния дългов пазар**, Министерството на финансите ще продължи да осигурява необходимото финансиране на бюджета при оптимална за емитента цена. Намалването на цената на финансиране на държавата позволява оптимизиране на разходите по обслужване на дълга, което в дългосрочен хоризонт е условие за запазване на ниската данъчна тежест в България.

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Оборотът на промишлените предприятия продължи да забавя годишния си растеж до 9.9% през ноември. За разлика от предходния месец, този път динамиката му бе под влияние на забавяне на продажбите за външния пазар (12.3% на годишна база). Нарастването на вътрешния оборот се ускори до 8.5% на годишна база с най-голям принос от страна на енергийните продукти.

Ръстът в **промишленото производство** се забави до едва 0.6% спрямо година по-рано. Както добивната, така и преработващата промишленост имаха отрицателен принос за растежа, което свидетелства за евентуална негативна тенденция в близко бъдеще. Добивът на метални руди отбеляза най-голяма месечна промяна, след като регистрира спад от 41.6% на годишна база през ноември, при растеж от 16.4% през предходния месец. Производствените сектори с най-висок дял в промишленото производство отчетоха разнопосочно развитие. Така производството на основни метали имаше най-голям

положителен принос, а производството на хранителни продукти допринесе отрицателно за растежа.

Спадът в **продажбите на дребно** остана почти непроменен на 5.3% спрямо ноември 2010 г. Понижение бе отчетено при почти всички групи стоки, като най-голям бе спадът при потребителските дълготрайни продукти. За втори пореден месец единствено продажбите на дребно на медицински и ортопедични стоки, козметични и тоалетни принадлежности регистрираха повишение, което се ускори до 8.2% на годишна база.

Строителната продукция отчете понижение от 10.7% на годишна база, при 10.2% през октомври, след като спадът и при гражданското и сградното строителство се задълбочи, съответно до 18.4 и 4.8%.

Бизнес климатът през януари също се понижи с 0.7 пр.п. в сравнение с декември 2011 г., почти изцяло в резул-

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

тат на по-песимистичните очаквания в търговията на дребно. Стопанската конюнктура в промишлеността остана непроменена, докато очакванията за износа бяха по-резервирани, поради влошаващата се външна среда. В същото време оптимизмът надделя в сферата на услугите и строителството. Положителните перспективи за настоящото и бъдещо търсене на услуги, както и очакваното увеличение на новите поръчки в строителството, до голяма степен оказаха благоприятен ефект за подобряване на очакванията за икономическата ситуация в страната от страна на анкетирания в тези сектори.

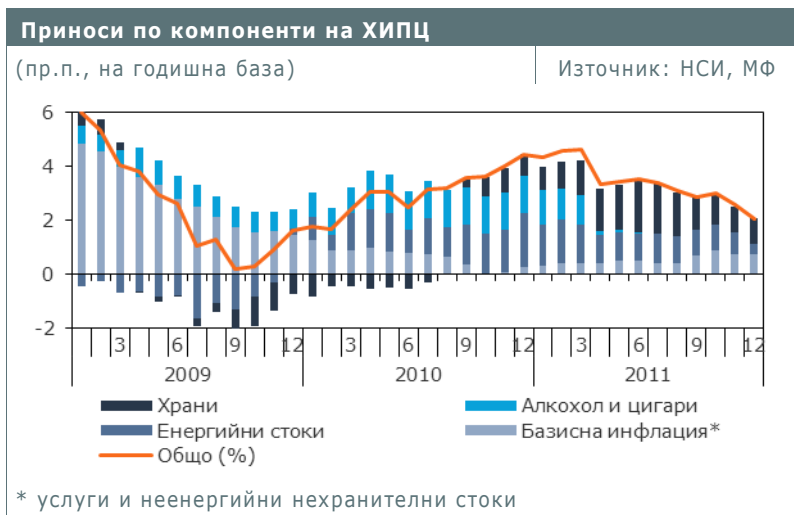
Приключването на сезонните дейности и свитият обхват на програмите за субсидирана заетост на месечна основа обусловиха повишението на **безработицата** до 10.4% към края на декември. Броят на безработните възлезе на 342.4 хил. души, но остана на нивото си от края на 2010 г. И двата

потока безработни (входящ и изходящ) отбелязаха намаление спрямо ноември. Намерилите работа през декември (9 хил. души) бяха с 38.4% по-малко в сравнение с предходния месец, поради пониженото търсене на труд на първичния трудов пазар, както и по-малкия брой лица, постъпили на работа по програми и мерки за насърчване на заетостта.

Потребителските цени отчетоха повишение от 0.3% през декември спрямо предходния месец, до голяма степен под влияние на по-високите цени на **туристическите услуги** преди празниците в края на годината и началото на зимния туристически сезон. Пакетните почивки и настаняването в курортните комплекси поскъпнаха съответно с 13 и 16.2% спрямо ноември, с което общият им принос бе 0.31 пр.п. за нарастването на общия индекс. Билетите на нискотарифните и чуждестранните авиокомпаниии също поскъпнаха през месеца, което добави още 0.13 пр.п. Цените на **хранителните стоки** отчетоха незначително повишение от 0.2%. Разнопосочните движения в цените на пресните плодове - понижение от 7%, и зеленчуците - поскъпване от 4.5%, отново се компенсират взаимно, докато яйца, безалкохолни напитки и месо поскъпнаха съответно със 7.3, 2 и 0.2%. Цените на **горивата** спаднаха с 2% в сравнение с ноември и отчетоха най-голям отрицателен принос за изменението на месечния индекс (-0.13 пр.п.), след като международните цени на суровия петрол и вътрешните цени на производител на нефтопродукти се понижиха. Неенергийните промишлени стоки регистрираха минимално понижение от 0.2%, като цените на **потребителски стоки за дълготрайна употреба** продължиха да спадат. Административните цени имаха незначителен при-

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

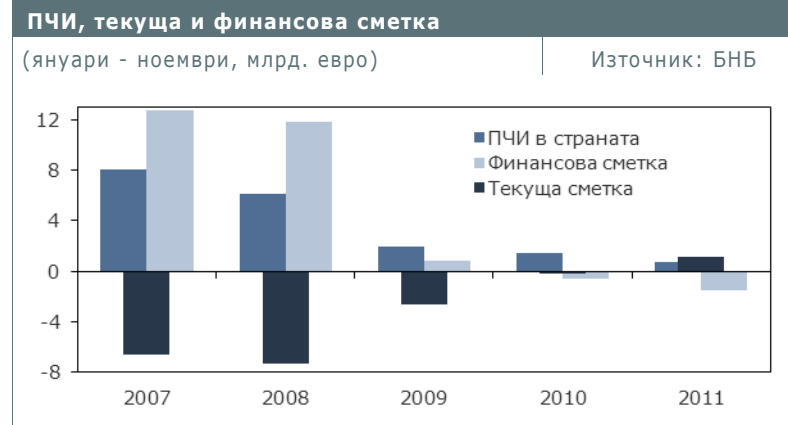
нос през декември, а единствено **билетите за ж.п. транспорт** нараснаха по-съществено - с 3.7%.

Спрямо предходната година, **ХИПЦ се забави до 2% в края на 2011 г.** Изменението на индекса остана под средното за ЕС и еврозоната, като по този начин **България се нареди на трето място сред държавите-членки с най-ниски темпове на инфлация.** Енергийните стоки и особено цените на автомобилните горива имаха най-висок принос за отчетеното забавяне, което до голяма степен се дължеше и на базов ефект. **Средногодишната инфлация през 2011 г.** възлезе на 3.4%, като бе малко по-висока от тази през 2010 г. Високите темпове на инфлация, регистрирани в края на 2010 г. и началото на 2011 г., най-вече допринесоха за нейната дина-

мика, след като повишаващите се международни цени на суровините доведоха до ускорено поскъпване на храни и енергийни стоки в страната.

Балансът по текущата сметка през ноември бе отрицателен в размер на 126.5 млн. евро, като по този начин излишъкът от началото на годината възлезе на 1.2 млрд. евро (3% от БВП). Растежът на износа през месеца изпревари този на вноса (съответно 19.1% срещу 5.7% на годишна база), в резултат на което **търговският дефицит спадна с 50% спрямо година по-рано** до 282.8 млн. евро. Положителна динамика спрямо предходната година бе отчетено и по салдото на **статия «Услуги»**, като балансът ѝ възлезе на 85.5 млн. евро. Подобриенето бе резултат от по-високи приходи от туризъм и ограничени разходи за внос на други услуги (вкл. строителни и бизнес услуги). Единствената статия, която допринесе отрицателно за наблюдаваното изменение, беше **«Доход»**.

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

По-големите лихвени плащания по преки инвестиции на чужденци се отразиха в разрастване на дефицита по салдото с 42% спрямо същия месец на 2010 г., като дефицитът възлезе на 74 млн. евро. Балансът по «**Текущи трансфери**» възлезе на 144.8 млн. евро, след като входящите трансфери към публичния сектор се повишиха почти три пъти. За периода януари-ноември, търговският дефицит на България достигна 3.7% от прогнозния БВП, излишъкът по услуги бе 6%, а дефицитът по дохода (3.5%) бе изцяло покрит от текущите трансфери (4.1%). Капиталовата сметка бе традиционно положителна, достигайки 240.5 млн. евро, с което външният баланс на страната (изчислен като сбор от текущата и капиталовата сметка) достигна 3.6% от БВП, при 0.1% за единадесетте месеца на 2010 г.

През ноември **финансовата сметка бе почти балансирана** с дефицит от 10.2 млн. евро. Дефицитът по «**Други инвестиции**», който основно влияеше върху салдото по сметката през годината, се сви до 48 млн. евро, при 245.3 млн. евро през 2010 г. Изходящите парични потоци свързани с изплащането на заеми на банки-нерезиденти и изтеглянето на депозити на чужденци беше балансирано от входящи средства в резултат от намаление в чуждестранните активи на местни банки. **Нетните ПЧИ** възлязоха на 47 млн. евро, като инвестициите в страната (77.4 млн. евро) бяха двойно по-високи от инвестициите на резиденти в чужбина. За единадесетте месеца на 2011 г. българските фирми са привлекли чуждестранни инвестиции в размер на 740.3 млн. евро.

През ноември **общият платежен баланс** бе отрицателен в размер на 64.6 млн. евро, като по този начин салдото от началото на годината отново стана отрицателно с дефицит

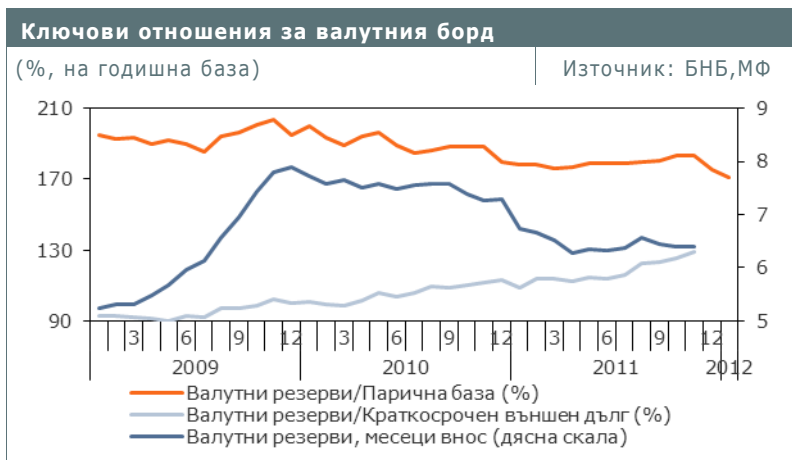
от 56.1 млн. евро, сравнено с дефицита от 662.8 млн. евро за същия период на 2010 г.

Към края на ноември **брутният външен дълг (БВД)** на страната възлезе на 35.5 млрд. евро или 91.3% от БВП, отчитайки спад от 10.4 пр.п. спрямо съответния месец на 2010 г. и понижение от 0.6 пр.п. в сравнение с октомври. Външната задлъжнялост на банките продължи да спада, като темпът на погасяване на външни задължения се ускори до 14.9% на годишна база. Банковият дълг бе 16.2% от общия БВД на страната (при 18.5% към ноември 2010 г). Външният дълг на други сектори нарасна с 1.9% на годишна база, след като фирмите увеличиха краткосрочните заеми привлечени от чужбина с 3.6%. Междувременно дъщерните дружества продължиха да връщат на компаниите-майки отпуснатите преди кризата средства, с което размерът на вътрешнофирменото кредитиране се понижи до 14.7 млрд. евро, при 14.9 млрд. евро година по-рано. Времевата структура на дълга се подобри, като съотношението между дългосрочен и краткосрочен дълг бе 71.3:28.7%.

Международните валутни резерви се понижиха с 2.8% през януари, достигайки 13 млрд. евро, но темпът им на растеж на годишна база се ускори до 6.2% поради базовия ефект от значително по-голямото им понижение през същия месец на 2011 г. Месечното изменение на резервите бе определяно от сезонни понижения на банкнотите в обръщение и вземанията от правителството, като първото отразяваше пониженото търсене на непосредствена ликвидност в началото на годината, докато понижението на депозита на правителството се дължи на традиционното превишение на разходите над приходите през този период. Покритието на паричната

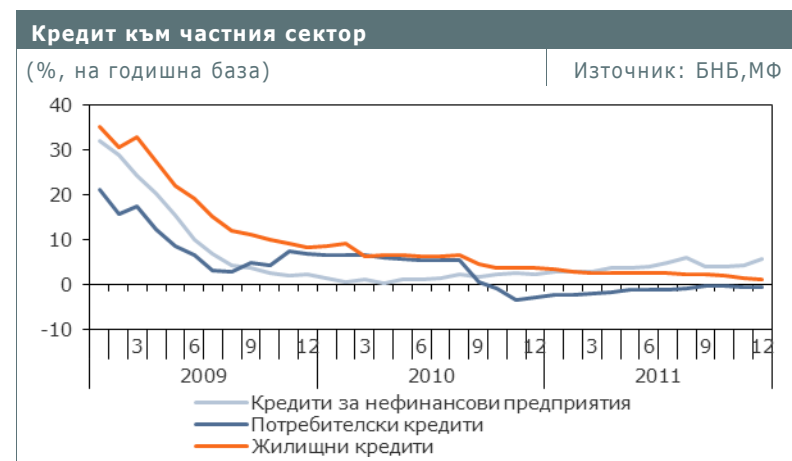
ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

база се понижи леко до 171.2% в края на януари, спрямо стойността си от 175.1% преди месец. Към края на ноември международните резерви бяха достатъчни да покрият 6.4 месеца внос или 129.3% от краткосрочния външен дълг.

Паричното предлагане ускори годишния си растеж през декември до 12.2% в сравнение с предходния месец, когато той бе 7.8%. По-бързото нарастване на М3 се дължеше почти напълно на ръста от 14.4% на бързоликвидния паричен агрегат М1 (4.4% през ноември). Квази-парите също имаха положителен принос, след като депозитите с договорен матуритет ускориха нарастването си от 8.5% до 9.4%, а депозитите договорени за ползване след предизвестие се увеличиха с 20.8% (19% в края на ноември). Широките пари нараснаха на месечна база с 3.7%, като това бе отражение на сезонно повишеното търсене на пари през последния месец на годината. Основната част от увеличението бе за сметка на нарастването на парите извън ПФИ и овърнайт депозитите, съответно с 6.5

и 5.1%. Общата сума на депозитите отново ускори годишния си растеж до 13.2% в края на декември, след като през ноември той се бе забавил до 8.2%. На месечна база депозитите нараснаха с 3.2% (1.5 млрд. лв.), а положителен принос имаха всички институционални сектори.

Годишният растеж на кредита за частния сектор достигна 3.3% в края на декември, при 2.3% в края на предходния месец. Той се определяше от нарастването на кредитите за нефинансови предприятия с 5.7%. Кредитите за домакинства имаха почти неутрален ефект върху частния кредит, след като потребителските кредити се понижиха с 0.7%, а жилищните кредити нараснаха с 1.1% в сравнение със същия месец на 2011 г. Лошите и преструктурирани кредити продължиха за забавят годишното си нарастване, което достигна 26.7%. Те отбелязаха понижение на месечна база за пръв път от края на 2007 г., което доведе до понижение на дела им с 0.2 пр.п.

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

до 17.3% от общите кредити за нефинансови предприятия и домакинства.

Среднопотегленият лихвен процент по кредитите за нефинансови предприятия се понижи с 0.9 пр.п. през декември, което бе съпроводено с увеличение от 25% на обема на новоотпуснати кредити. Цената на потребителските кредити нарасна минимално с 20 б.т., докато отпуснатите за месеца кредити в този сегмент бяха с 5% по-малко. При жилищните кредити бе налице увеличение на обемите с 36%, въпреки повишението на среднопотегления лихвен процент с 0.2 пр.п. **Лихвените проценти по депозитите** бяха малко по-високи в сравнение с предходния месец, като това бе отчетливо при депозитите в евро. Общият обем новопривлечени депозити бе със 17.2% по-висок спрямо ноември.

Лихвени проценти и обеми на срочни депозити в лева до 1 г.

Дефицитът по КФП възлезе на 1 582.2 млн. лв. на касова основа в края на месец декември, равняващ се на 2.1% от БВП. За сравнение, през предходната година отрицателното бюджетно салдо бе в размер на 2 783.4 млн. лв. или 3.9% от БВП. Така през 2011 г. България преизпълни с 0.4 пр.п. заложената в ЗДБРБ бюджетна цел за дефицит от 2.5%. Отчетената положителна динамика бе в резултат на приложените строги мерки за фискална консолидация, благодарение на което бе отчетен по-висок ръст на постъпилите в държавния бюджет приходи, спрямо направените разходи.

Консолидиран бюджет

(месечна стойност, млн. лева)

Източник: МФ

* вкл. вноската в бюджета на ЕС

Постъпилите до края на годината приходи бяха в размер на 25 378 млн. лв., което представлява 96.8% от годишния план по КФП. Спрямо предходната година те нараснаха с 6% в номинално изражение. Данъчните приходи се увеличиха с 8.3%, което се дължи главно на ръст от 6.7% на постъпленията от непреки данъци. Приходите от ДДС, акцизи

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

и мита се повишиха съответно с 5.5, 8.2 и 10.2%. Постъпленията от преки данъци бяха с 8.6% по-високи спрямо тези през 2010 г. Неданъчните приходи нараснаха с 0.1% и възлязоха на 3 325 млн. лв., докато помощите намаляха с 8.8% на годишна база.

Общите разходи, включително вноската на България в общия бюджет на ЕС, се равняваха на 35.4% от прогнозирания БВП в края на 2011 г. Техният размер в номинално изражение бе 26 960.2 млн. лв., което представлява 95.7% от предвиденото в годишния разчет. Така в сравнение с 2010 г. те нараснаха едва с 0.9%. Последното се дължи на отчетено повишение по всички компоненти на разходната част, с изключение на капиталовите разходи, чийто принос бе отрицателен.

Фискалният резерв в края на 2011 г. възлезе на 5 млрд. лв., което надвишава заложения в ЗДБРБ минимален размер от 4.5 млрд. лв.

Държавният и държавногарантираният дълг в края на декември бе в размер на 16.8% от БВП, което бе повишение от 0.1 пр.п. в сравнение с края на 2010 г. В структурата на дълга, вътрешният дълг бе 6.3% от БВП, външният - 9%, а държавногарантираният дълг - 1.6% от БВП.

ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ

		2008	2009	2010	2011	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	VII	VIII	IX	X	XI	XII
						2010	2011		2011							
Брутен вътрешен продукт*																
БВП*	%, уоу	6.1	-5.5	0.2		3.7	3.3	2.0	1.6							
Потребление	%, уоу	2.5	-7.3	-1.1		0.5	1.2	1.4	1.6							
Брутообразуване в основен капитал	%, уоу	16.3	-24.9	-14.0		-0.9	1.6	8.4	-2.8							
Износ	%, уоу	3.0	-11.2	16.2		15.2	21.6	12.2	2.0							
Внос	%, уоу	4.2	-21.0	4.5		10.7	10.0	7.5	8.1							
Селско стопанство	%, уоу	29.6	-6.1	3.9		-1.5	-1.4	-2.5	-2.3							
Индустрия	%, уоу	4.4	-7.8	1.9		10.5	5.4	5.9	2.2							
Услуги	%, уоу	5.0	-0.8	-0.9		0.6	0.1	0.1	3.2							
Корективи	%, уоу	5.7	-16.5	-0.2		5.2	7.9	5.3	2.6							
Краткосрочна бизнес статистика																
Промислено производство	%, уоу	0.7	-18.3	2.0		5.2	10.6	6.3	3.1		5.1	2.6	1.5	2.5	0.6	
Оборот в промишлеността	%, уоу	13.7	-20.2	14.1		21.1	32.6	19.1	13.5		15.0	14.1	11.7	10.8	9.9	
Оборот в търговията на дребно	%, уоу	8.9	-8.9	-5.6		-4.3	0.4	0.4	-2.9		-3.0	-2.7	-3.0	-5.2	-5.3	
Строителна продукция	%, уоу	12.7	-14.5	-18.0		-8.5	-14.8	-14.4	-11.0		-14.2	-8.1	-10.8	-10.2	-10.7	
Общ бизнес климат	баланс	38.0	10.2	9.6		11.5	13.8	14.1	15.2		14.5	15.6	15.5	14.8	12.7	13.0
Промисленост	баланс	39.9	12.3	13.4		15.0	21.6	22.8	24.1		22.7	24.7	24.9	23.1	18.9	21.0
Търговия на дребно	баланс	41.3	13.5	10.1		13.0	13.0	10.7	20.2		13.1	23.9	23.6	23.9	26.4	26.2
Строителство	баланс	40.3	8.5	5.1		2.9	4.7	4.4	3.9		8.2	2.5	1.1	1.4	-1.1	-6.1
Услуги	баланс	28.7	5.1	5.6		11.8	8.1	10.1	3.8		5.7	2.5	3.1	2.4	0.1	2.9
Пазар на труда																
Коеф. на икономическа активност (15+)	%	53.8	53.0	52.0		52.1	50.8	51.0	51.9							
Коеф. на заетост (15+)	%	50.8	49.4	46.7		46.3	44.7	45.3	46.6							
Заетост (НРС)	%, уоу	3.3	-3.2	-6.2		-4.7	-4.0	-4.5	-2.8							
Безработица (НРС)	%	5.6	6.8	10.2		11.2	12.0	11.2	10.2							
Безработица (АЗ)	%	6.3	7.6	9.5		9.1	10.9	10.1	9.5		9.6	9.6	9.4	9.6	10.0	10.4
Номинална работна заплата	%, уоу	26.5	11.8	6.3		10.4	8.5	9.3	8.6		8.4	8.5	8.5			
Реална работна заплата**	%, уоу	13.0	9.1	3.2		6.1	3.8	5.7	5.3		4.9	5.2	5.4			
Производителност на труда (БВП на зает)	%, уоу	3.5	-2.9	6.4		7.8	5.2	6.0	5.7							

ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ

		2008	2009	2010	2011	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	VII	VIII	IX	X	XI	XII
						2010	2011				2011					
Реални разходи на единица труд (БВП)	%, уоу	3.7	8.1	-2.2		-6.7	-7.0	-3.4	1.3							
Инфлация																
Хармонизиран индекс на потребителски цени	%, уоу	11.9	2.5	3.0	3.4	4.0	4.5	3.4	3.1	2.5	3.4	3.1	2.9	3.0	2.6	2.0
Цени на производител на вътрешния пазар	%, уоу	13.3	-4.3	7.2	8.6	11.1	11.9	10.3	7.2	5.5	8.4	6.6	6.6	6.5	5.9	4.1
Консолидиран бюджет (с натрупване)																
Приходи и помощи	млн. BGN	27313	25041	23933		23933	5530	12042	18354		14119	16242	18354	20519	22639	25378
Общо разходи	млн. BGN	25323	25667	26755		26755	6272	12692	19180		14839	16973	19180	21361	23688	26960
Вноса в бюджета на ЕС	млн. BGN	720	746	670		670	250	367	528		422	466	528	588	676	779
Касов дефицит (-) / излишък (+)	млн. BGN	1990	-626	-2823		-2823	-742	-651	-826		-721	-731	-826	-842	-1049	-1582
	% БВП	2.9	-0.9	-4.0		-4.0	-1.0	-0.9	-1.1		-0.9	-1.0	-1.1	-1.1	-1.4	-2.1
Държавен и държавногарантиран дълг	млн. BGN	10710	10641	11778		11778	11447	11573	11944		11708	11764	11946	11946	12166	12826
	% БВП	15.5	15.6	16.7		16.7	15.1	15.3	15.7		15.4	15.4	15.7	15.7	16.0	16.8
Фискален резерв	млн. BGN	8382	7673	6012		6012	4699	5154	5071		4881	4993	5071	5342	5318	4999
	%, уоу	12.5	-8.5	-21.6		-21.6	-26.1	-14.5	-24.4		-22.8	-19.0	-24.4	-16.5	-16.8	-16.9
Финансов сектор																
Международни резерви	млн. EUR	12713	12919	12977	13349	12977	12209	12340	13051	13349	12500	13079	13051	13176	13198	13349
Покритие на паричната база	%	175.3	195.2	179.8	175.1	179.8	176.3	179.2	180.7	175.1	178.9	179.7	180.7	183.3	183.3	175.1
Покритие на вноса	месеци	5.4	8.0	7.3		7.3	6.5	6.4	6.5		6.4	6.6	6.5	6.4	6.4	
Покритие на краткосрочния външен дълг	%	96.5	100.2	112.8		112.8	112.4	113.6	121.5		115.7	122.8	123.1	125.6	129.3	
Паричен агрегат М1	%, уоу	-4.1	-8.8	0.8	14.4	0.8	4.9	3.7	5.5	14.4	5.2	6.8	5.5	6.3	4.4	14.4
Паричен агрегат М3	%, уоу	8.8	4.2	6.2	12.2	6.2	7.4	8.0	10.3	12.2	9.4	9.4	10.3	9.6	7.8	12.2
Депозити	%, уоу	8.8	7.6	6.6	13.2	6.6	8.2	8.8	11.3	13.2	10.3	10.4	11.3	10.5	8.2	13.2
Кредит към частния сектор	%, уоу	32.9	3.8	1.1	3.3	1.1	1.6	2.1	2.2	3.3	2.5	3.3	2.2	2.3	2.3	3.3
Кредит към нефинансовите предприятия	%, уоу	33.1	2.3	2.4	5.7	2.4	3.0	4.1	4.1	5.7	4.8	6.1	4.1	4.1	4.2	5.7
Кредит за домакинствата	%, уоу	31.4	5.8	-0.8	-0.4	-0.8	-0.7	-0.6	-0.2	-0.4	-0.5	-0.4	-0.2	-0.1	-0.2	-0.4
Лихвен процент (краткосрочни кредити)	%	10.9	10.5	8.5	7.2	8.0	6.4	7.3	7.3	7.7	7.6	7.9	7.3	7.0	7.4	8.6
Лихвен процент (срочни депозити)	%	5.6	7.0	5.4	4.8	5.1	5.1	4.9	4.7	4.8	5.0	4.8	4.7	4.8	4.8	4.7
Валутен курс BGN/USD	кр. пер.	1.39	1.36	1.47	1.51	1.47	1.38	1.35	1.45	1.51	1.37	1.35	1.45	1.40	1.46	1.51
	ср. пер.	1.34	1.41	1.48	1.41	1.44	1.43	1.36	1.38	1.45	1.37	1.36	1.42	1.43	1.44	1.48

ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ

		2008	2009	2010	2011	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	VII	VIII	IX	X	XI	XII
						2010	2011				2011					
Брутен външен дълг																
Брутен външен дълг	% БВП	104.9	108.0	101.8		101.8	93.2	93.8	93.1		93.7	93.2	93.1	91.9	91.3	
Краткосрочен външен дълг	% БВД	35.4	32.7	31.4		31.4	30.0	29.7	29.2		29.6	29.3	29.2	29.3	28.7	
Вътрешнофирмени заеми	% БВД	36.4	38.5	40.2		40.2	40.0	40.2	40.8		40.5	40.7	40.8	41.1	41.4	
Платежен баланс																
Текуща сметка	млн. EUR	-8182	-3116	-476		-871	147	80	1170		610	460	101	-119	-127	
Текуща сметка, плъзгаща се база		-23.1	-8.9	-1.3		-1.3	0.7	1.8	1.4		1.9	1.8	1.4	1.4	2.2	
Търговски баланс	млн. EUR	-8598	-4174	-2764		-1040	-11	-636	-237		38	-89	-186	-275	-283	
Търговски баланс, плъзгаща се база		-24.3	-11.9	-7.7		-7.7	-5.8	-5.0	-5.0		-4.6	-4.8	-4.9	-5.1	-4.7	
Износ, f.o.b.	млн. EUR	15204	11699	15561		4313	4777	4863	5314		1845	1757	1713	1806	1735	
	%, уоу	12.5	-23.1	33.0		32.8	57.5	28.0	20.3		20.7	20.9	19.4	23.6	19.1	
Внос, f.o.b.	млн. EUR	23802	15873	18325		-5352	-4788	-5499	-5551		-1807	-1846	-1898	-2081	-2017	
	%, уоу	-214.7	-33.3	15.4		28.9	30.2	17.6	20.2		13.3	25.8	22.1	24.4	5.7	
Капиталова сметка	млн. EUR	277	477	291		140	16	47	126		42	32	52	0	52	
Финансова сметка	млн. EUR	11463	1163	-174		358	-743	-202	-697		-180	-162	-106	-53	-74	
Нетни преки чуждестранни инвестиции	млн. EUR	6206	2505	1585		693	-120	192	363		90	93	180	127	47	
Нетни портфейлни инвестиции	млн. EUR	-731	-619	-661		-150	-189	-16	-234		-12	52	-274	160	-2	
Други нетни инвестиции	млн. EUR	6032	-704	-1074		-185	-424	-372	-798		-686	-162	50	-80	-48	
Промяна в международните резерви на БНБ	млн. EUR	-674	650	384		-65	665	-92	-470		-38	-411	-21	-111	65	

* По цени от 2005г, сезонно изгладени данни с корекция за разликите в броя на работните дни.

** Дефлирани с ХИПЦ.

АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ И ОБЗОР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

МФ пусна в обръщение нова емисия 10г&6м ДЦК

На 9 януари Министерство на финансите (МФ) проведе първия за 2012 г. аукцион за продажба на ДЦК, като пусна в обръщение нова емисия с оригинален матуритет 10.5 години. Облигацията е приоритетна, тъй като през 2012 г. ще бъде използвана от ЕЦБ като база

за изчисляване на хармонизирания дългосрочен лихвен процент за оценка степента на сближаване - част от Маастрихтските критерии.

В условията на нарастваща несигурност на дълговите пазари в Европа доходността по дългосрочните ДЦК на България остана стабилна

Доходността по дългосрочните ДЦК на България остана стабилна в условията на ескалираща несигурност на европейските дългови пазари и нарастващи цени на финансиране на редица държави в ЕС. Постигнатата среднопретеглена доходност на проведения аукцион от 5.35% бе понижение спрямо постигнатата доходност на първия за 2010 г. аукцион за продажба на държавни облигации със същия матуритет - през януари 2011 г. среднопретеглената доход-

ност бе 5.49%. При предложени за продажба ДЦК в размер на 50 млн. лв., общата номинална стойност на постъпилите поръчки от първичните дилъри достигна 136.3 млн. лв., като коефициентът на покритие бе 2.73. Традиционно за дългосрочния матуритетен сегмент беше отчетен повишен интерес от

широк кръг инвеститори, в т.ч. банки и институционални инвеститори. С най-голям дял придобити ДЦК на аукциона бяха пенсионните фондове (49%), банките (35%), застрахователните дружества (10%), както и други инвеститори (6%).

Резултатите от първия за тази емисионна година аукцион потвърдиха статута на България като бюджетно дисциплиниран и нискорисков емитент на държавен дълг. Устойчивите положителни тенденции при управлението на държавния дълг позволяват финансиране на оптимална за емитента цена, което допринася за намаляване на разходите по обслужване на държавния дълг. В дългосрочен аспект тези тенденции е предпоставка и за запазване на ниската данъчна тежест в страната.

МФ пусна в обръщение нова дългосрочна бенчмаркова облигация в евро

На 16 януари МФ пусна в обръщение нова емисия седемгодишни ДЦК, деноминирани и платими в евро. Номиналната стойност на предложеното и одобрено количество на аукциона бе 35 млн. евро. Предстои преотваряне на емисията за стимулиране на ликвидността ѝ на вторичен пазар. Облигацията е нов бенчмарков

инструмент в дългосрочния сегмент на дълговата крива и с нея се разнообразяват предлаганите матуритети в евро през емисионната 2012 г. Новият инструмент допълнително насърчи интереса на пазарните участници към инвестирането в български държавен дълг, след като през предходната седмица МФ успешно пласира нова емисия 10.5-годишни държавни ценни книжа.

АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ И ОБЗОР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

Търсенето на аукциона превиши предлагането близо три и половина пъти, като първичните дилъри заявиха поръчки за близо 120 млн. евро. Постигнатият коефициент на покритие от 3.42 бе най-високият от март 2011 г. до януари 2012 г. и показва засиления инвеститорски интерес. Освен традиционно силното присъствие на банките, които придобиха около 36% от одобрения номинал, активно участие имаше и от страна на пенсионните фондове (48%) и застрахователните дружества, които придобиха 13% от предложените книжа.

Постигнатата среднопретеглена годишна доходност на аукциона от 4.45% бе показателна за доверието на инвеститорите към българския суверенен дълг и индивидуалния им подход при оценяване на рисковата премия по държавния ни дълг. Това се случва на фона на понижения кредитен рейтинг на редица държави от ЕС.

Отчетеният спред спрямо германските федерални облигации бе в размер на 323 базисни точки (б.т.), като отчете намаление спрямо предходния аукцион (350 б.т.). Регистрираната доходност бе значително под текущата доходност на облигациите със сходни характеристики както на държави, които в момента изпитват финансови затруднения, като Унгария (10.04%), така и спрямо държави, които отчитат висок икономически растеж - Турция (5.74%) и Полша (5.05%), и държави от еврозоната, които не получават подкрепа по механизми за финансово подпомагане - Словения (6.33%) и Словакия (4.89%).

Високото презаписване на аукциона, което бе почти три пъти и половина бе показателно за успешното провеждане на емисионната политика на правителството на вътрешния пазар.

България затвърди статута си на един от най-стабилните емитенти на дълг в региона, след като дългосрочния лихвен процент на страната за оценка на степента на конвергенция отчете най-ниската си стойност от ноември 2008 г. в условията на изключително рискова международна икономическа и финансова среда.

Рекордно понижение на доходността и при средносрочния сегмент на държавния дълг

На 23 януари МФ преотвори емисията 7-годишни ДЦК от 2010 г. с остатъчен матуритет към датата на преотваряне от 5 години. Общият обем на постъпилите поръчки достигна близо 147 млн. лв. при предложено количество от 50 млн. лв., като регистрираният коефициент на покритие от 2.94 бе най-висок за емисията от октомври 2010 г. В отговор на изключително високия интерес на аукциона от страна на институционални инвеститори, МФ взе решение да одобри всички постъпили несъстезателни поръчки в размер на 38.52 млн. лв. В резултат на това общият обем на одобреното на аукциона количество ДЦК достигна 63.52 млн. лв. Разпределението на инвеститорската база за одобреното количество бе както следва: банки - 33%, застрахователни дружества - 31%, пенсионни фондове - 14% и други.

Общият обем на емисията в обръщение след този аукцион достигна 363.8 млн. лв., което потвърди бенчмарк статута на облигацията и допълнително насърчи ликвидността ѝ на вторичния пазар. Така след успешното пласиране на двете нови дългосрочни бенчмаркови облигации на българското правителство, съответно с матуритет 10.5 и 7 години, бе регистри-

АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ И ОБЗОР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

рано ново понижение на доходността и при средносрочния сегмент на държавния дълг.

След отчетеното понижение на доходностите на аукционите за продажба на ДЦК на държавите от еврозоната, постигнатата на аукциона среднопретеглена доходност в размер на 3.96% бе най-ниската до момента по тази емисия. За сравнение през ноември 2011 г. тя бе 4.23%, а отчетената среднопретеглена доходност на емитираните през 2011 г. 5-годишни ДЦК деноминирани в евро бе 4.03%. Регистрираната на аук-

циона доходност бе значително под текущата доходност по еврооблигациите със сходен остатъчен матуритет на държави от еврозоната с устойчиви държавни финанси като Словакия (4.64%) и Словения (5.90%), като бе почти на нивото по новоемитираните 5-годишни еврооблигации на Полша (3.92%) и значително под нивото на бързоразвиващата се турска икономика (5.35%).

Като отчита положителното развитие на вътрешния дългов пазар, МФ ще продължи да осигурява необходимото финансиране на бюджета при оптимална за емитента цена. Намалването на цената на финансиране на държавата позволява оптимизиране на разходите по обслужване на дълга, което в дългосрочен хоризонт е условие за запазване на ниската данъчна тежест в България.

Допълнителни данни за резултатите от аукционите се съдържат на интернет страницата на Българска народна банка, която е фискален агент на правителството www.bnb.bg

Стабилно ниво на държавния дълг

Към края на месец декември номиналният размер на държавния дълг възлезе на 5 945.9 млн. евро, в това число вътрешен дълг от 2 458.3 млн. евро и външен дълг в размер на 3 487.6 млн. евро. В номинално изражение дългът отчете увеличение от 331.8 млн. евро в сравнение с нивото му в края на предходния месец. Това бе главно поради покачване в размера на вътрешния дълг. Съотношението държавен дълг към БВП бе 15.3%.

АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ И ОБЗОР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

Структура	Размер на държавния дълг (млн. евро)						
	31.12.2010	31.3.2011	30.6.2011	30.9.2011	31.10.2011	30.11.2011	31.12.2011
Вътрешен държавен дълг	2011.5	1941.5	2059.8	2156.4	2217.2	2269.5	2458.3
Външен държавен дълг	3373.5	3319.5	3272.1	3343.7	3299.6	3344.5	3487.6
Общо държавен дълг	5385.0	5261.0	5331.9	5500.1	5516.8	5614.1	5945.9
Общо държавен дълг/БВП (%)	14.9	13.5	13.7	14.1	14.2	14.4	15.3

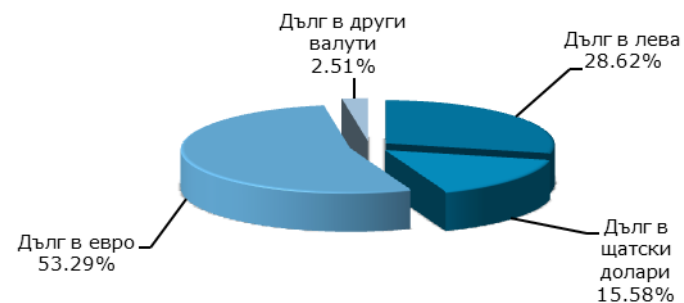
Валутната структура на държавния дълг не генерира рискове, свързани с неговото обслужване

Валутната структура на държавния дълг в края на месец декември отбеляза положителна промяна в посока увеличение на дълга в лева. Последният нарасна спрямо предходния месец до 28.6%. Регистриран бе спад в дела на дълга в евро, щатски долари и други валути, който достигна съответно 53.3, 15.6 и 2.5%.

Валутна структура на държавния дълг

(към 31 декември 2011 г.)

Източник: МФ

АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ И ОБЗОР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

Лихвената структура на държавния дълг осигурява предсказуемост на средствата, необходими за неговото обслужване

Лихвената структура на дълга в края на декември отчете известни промени. Така делът на дълга с фиксирани лихви достигна 82.4%, а този на дълга с плаващи лихви – 17.6%, в резултат на осъществяваната заемна политика насочена към финансови ресурси с фиксирани лихвени проценти.

Портфейлната структура на държавния дълг е друг ключов показател за успешната политика при управлението на дълга

В структурата на дълга по видове инструменти и кредитори през декември най-висок относителен дял имаха задълженията, свързани с вътрешния дълг – 41.3%, следвани от глобалните облигации – 27.9%, държавните инвестиционни заеми – 14.9%, задълженията към Световната банка – 12%, задълженията към Парижкия клуб – 1.5%, Европейски съюз – 2.3% и активираните държавни гаранции – 0.1%.

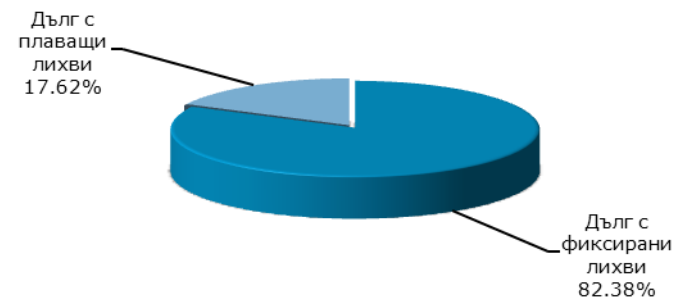
Изчерпателна информация за българския държавен дълг, включително месечни бюлетини и годишни прегледи, могат да бъдат намерени на Интернет страницата на Министерство на финансите: <http://www.minfin.bg/en/statistics/?cat=2&from=0&fyear=0&to=0&tyear=0&dq=&pokaz=0>

За допълнителни въпроси или коментари, можете да се свържете с г-жа Милена Бойкова, директор на дирекция «Държавен дълг и финансови пазари», Министерство на финансите; email: M.Boikova@minfin.bg; тел. +359 2 9859 2450.

Лихвена структура на държавния дълг

(към 31 декември 2011 г.)

Източник: МФ

Структура на държавния дълг по кредитори

(към 31 декември 2011 г.)

Източник: МФ

